

Кобєлєва Т. О.

*Д.е.н., доцент кафедри менеджменту інноваційного підприємництва та міжнародних економічних відносин
Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут», м. Харків, Україна*

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТУРИСТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ ЗА ДОПОМОГОЮ КОНЦЕПЦІЇ КОМПЛАЄНС

Оцінювання економічної безпеки туристичного підприємства належить до тих питань економічної безпекології, щодо яких існують численні дослідження, але поки ще не лише не існує прийнятої методики оцінювання, а й підходи до оцінювання остаточно не сформувалися [1, 2, 4, 14]. Взагалі складається враження про втрату інтересу науковців до оцінювання економічної безпеки, а у сучасних публікаціях згадуються напрацювання давно минулих років. За результатами упорядкування та аналізу підходів до оцінювання економічної безпеки туристичного підприємства є підстави констатувати, що кожен з підходів не можна визнати бездоганим через наявність суттєвих обмежень. Проте кожен з підходів має досліджуватися далі, оскільки жоден з них не вичерпав свого потенціалу. Проте поряд з подальшим розвитком наявних підходів до оцінювання економічної безпеки туристичного підприємства потрібне формування і нових підходів, використання яких у практиці безпеко забезпечувальної діяльності може надати достовірні результати. Удосконалення наявних і пошук нових підходів до оцінювання економічної безпеки туристичного підприємства не лише сприятиме поглибленню положень економічної безпекології, але й дозволить отримувати достовірні оцінки економічної безпеки підприємства. Досягнення необхідного рівня економічної безпеки на кожному окремому рівні ієрархічної структури є надзвичайно важливим для туристичного підприємства і нагально потребує в достатній мірі обґрунтованого та адекватного науково-методичного забезпечення. На нашу думку, необхідною умовою економічної безпеки на мєго-, макро-, мєзо- та макрорівнях є забезпечення економічної безпеки саме на рівні туристичного підприємства, теоретико-методичне значення якої визначається забезпеченням

умов для його ефективного функціонування та стратегічного розвитку в умовах впливу загроз різноманітного характеру [3, 6, 9] Тому досягнення запланованих показників виробничо-комерційної діяльності кожного туристичного підприємства та забезпечення необхідного рівня його економічної безпеки багато в чому буде залежати від роботи по виявленню, оцінюванню і усуненню (мінімізації) ризиків та загроз, які виходять як із зовнішнього, так і із внутрішнього середовища промислового підприємства. Туристичні підприємства здійснюють свою діяльність в складних умовах ризику розвитку підприємств. Вони відіграють важливу роль в економіці кожної країни, виконуючі такі надзвичайно важливі функції, як:

- виробництво різного роду товарів та формування купівельної спроможності у споживачів для їх придбання та споживання;
- розширення соціальної інфраструктури;
- створення робочих місць;
- забезпечення власного зростання тощо.

Виходячи з цих завдань функціонування туристичного підприємства на відміну від інших типів підприємств полягає в перетворенні одного типу матеріальних благ (сировини, напівфабрикатів, матеріалів та ін.) в інший (готовий продукт). У зв'язку з цим, при дослідженні процесу сталого та безпечного розвитку саме туристичних підприємств важливо враховувати специфічні особливості їх функціонування.

Більшість топ-менеджерів прагнуть до забезпечення сталого розвитку свого підприємства з найменшим рівнем ризику волатильності (невизначеності, непередбачуваного коливання показників бізнес-діяльності), що істотно впливає на основні показники стратегічного розвитку, тобто різких непередбачуваних коливань вартості як самого підприємства, так і його активів. Сьогоднішні реалії господарювання такі, що забезпечення безпеки підприємства, в першу чергу його економічної безпеки, неможливо без впровадження в практику його діяльності системи комплаєнс.

Комплаєнс (англ. «compliance») - згода, відповідність, походить від «to

comply» - виконувати) - в перекладі з англійської означає дію згідно із запитом або вказівкою; покірність. Комплаєнс відтворює відповідність конкретних дій підприємства, окремого колективу чи працівника будь-якого рангу внутрішнім або зовнішнім вимогам (законам, стандартам, нормам, положенням і т. п.) [2, 14, 15].

Але далеко не завжди при формуванні враховуються показники корупції, шахрайства, відмивання грошей, порушення корпоративної етики, антимонопольного, податкового законодавства і т.п. В останні 20...25 років в світовій економіці все це є предметом комплаєнс-досліджень. Виходячи з цих посилянь, пропонуємо ввести в економічну термінологію дефініцію «комплаєнс-безпека підприємства». Новий термін потребує свого теоретико-методологічного обґрунтування та визначення як економічної категорії. Сутність терміну «комплаєнс-безпека» виходить з визначення як самого терміну «комплаєнс», так і поняття «економічна безпека» [1-15].

Тому пропонується визначати поняття комплаєнс-безпеки туристичного підприємства як міра (ступінь, показник) захищеності життєво важливих інтересів туристичного підприємства від зовнішніх та внутрішніх порушень законів, нормативних правових актів, стандартів, установчих та внутрішніх документів підприємства шляхом визначення, оцінювання та максимального зменшення (усунення) комплаєнс-ризиків. Такого роду визначення дозволяє, по-перше, показати динамічність комплаєнс-безпеки в просторі і часі; по-друге, визначати важливість як внутрішніх, так і зовнішніх чинників впливу на розмір комплаєнс-безпеки; по-третє, показати тісну взаємодію на правовій основі державної і корпоративної систем забезпечення економічної безпеки; по-четверте, визначати в якості основного інструменту комплаєнс-безпеки туристичного підприємства наявність та рівень комплаєнс-ризиків. Дослідження методологічної сутності комплаєнс-безпеки передбачає визначення функцій, політик та принципів цього напрямку економічної роботи на туристичному підприємстві. Ефективність використання цього напрямку економічної роботи на підприємствах в сучасних умовах очевидна.

Сьогодні комплаєнс є важливою ланкою системи управління процесами

забезпечення економічної безпеки туристичного підприємства, дотримання підприємством та його співробітників законності та правил корпоративної етики. Забезпечення економічної безпеки є найменш дослідженою предметною областю в економічній безпекології.

Список використаних джерел:

1. Basel Committee on Banking Supervision: Compliance and the compliance function in banks, april 2005 – <http://www.bis.org/publ/bcbs113.htm>.
2. Перерва П.Г., Коциски Д., Верес Шомоши М., Кобелева Т.А. Комплаенс программа промислового підприємства. – Харків-Мишкольц : ООО «Планета-принт», 2019. – 689 с.
3. Pererva P.G. Kocziszky György, Szakaly D., Somosi Veres M. Technology transfer.- Kharkiv-Miskolc: NTU «KhPI», 2012. — 668 p.
4. Перерва П.Г. Комплаенс-программа промислового підприємства: сутність и задачи / П.Г.Перерва // Вісник Нац. техн. ун-ту «ХПІ» : зб. наук. пр.- Сер. : Економічні науки. – Харків : НТУ "ХПІ", 2017.– № 24 (1246).– С. 153-158.
5. ТОВАЖНЯНСЬКИЙ В.Л., Перерва П.Г., Кобелева Т.О. Банкрутство, санація та реструктуризація підприємства як економічні категорії антикризового управління // Вісник НТУ «ХПІ». – Харків : НТУ "ХПІ", 2015. – № 59 (1168). – С. 148-152.
6. Ткачова Н.П., Перерва П.Г. Розвиток методів аналізу фактичного стану конкурентних переваг підприємства // Економіка розвитку. – 2011. – № 4. – С. 116-120.
7. Перерва П.Г. Трудоустройство без проблем (искусство самомаркетинга). – Харків : Фактор, 2009. – 480 с.
8. Гончарова Н.П., Перерва П.Г., Яковлев А.И. Маркетинг инновационного процесса // Учебное пособие - К.: ВИРА-Р, 1998.- 267с.
9. Перерва П.Г. Управление маркетингом на машиностроительном предприятии / Учеб.пособие.- Харків : «Основа», 1993.- 288с.
10. Гончарова Н.П., Перерва П.Г., Яковлев А.И. Новые технологические системы: качество, потребность, эффективность. К.: Наукова думка, 1989.- 176с.
11. Перерва П.Г. Самомаркетинг менеджера и бизнесмена.- Ростов н/Д: Феникс, 2003. - 592 с.
12. Старостіна А.О. Маркетинг: теорія, світовий досвід, українська практика: підруч.– К.: Знання, 2009.– 1070 с.
13. Экономика и организация труда / И.Н.Погорелов [и др.]. – Харків : Фактор, 2007. – 640 с.
14. Kocziszky, György Reputational compliance / György Kocziszky, M. Veres Somosi, T.O. Kobieliyeva // Дослідження та оптимізація економ. процесів "Оптимум–2017" : тр. 13-ї Міжнар. конф.– Харків : НТУ "ХПІ", 2017. – С. 140-143.
15. Управління персоналом та економіка праці: навч. посібник / П.Г.Перерва [та

ін.] ; ред. М. І. Погорелов [та ін.] ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Харків : НТУ "ХПІ", 2015. – 521 с.

Ковтуненко Ю. В.

*Д.е.н., професор кафедри обліку, аналізу і аудиту
Державного університету «Одеська політехніка», м. Одеса, Україна*

Ольшевська Д. О.

*Студентка
Державного університету «Одеська політехніка
м. Одеса, Україна*

Алексєєнко А. А.

*Студентка
Державного університету «Одеська політехніка»
м. Одеса, Україна*

ОСОБЛИВОСТІ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У РЕСТОРАННОМУ БІЗНЕСІ

Для того щоб значно покращити рівень та стан розвитку ресторанного бізнесу, як окремо так і в цілому, підприємцям варто слідкувати за новими технологіями та впроваджувати їх до свого бізнесу.

Слід розуміти, що тема є досить актуальною, бо кількість закладів ресторанного бізнесу є досить вагомою. Та все ж таки під час дії картинних заходів і цей вид бізнесу зазнав збитку, тому впровадження певних інноваційних технологій є необхідністю. У табл. 1 [1] наглядно прослідковується об'єм реалізації послуг у сфері ресторанного бізнесу у порівнянні другого кварталу 2020 та 2019 років.

Таблиця 1

Стан закладів ресторанного бізнесу 2019-2020 рр.

Сфера	Діяльність із забезпечення стравами та напоями		
	II кв. 2020	II кв. 2019	2019 рік
Період			
Обсяг реалізованих послуг, тис. грн	1826922,2	5764379,6	31642326,5
Розподіл обсягу реалізованих послуг за категоріями споживачів (у % до загального обсягу населення)	77,3	79,0	65,1